

Klauwaandoeningen behoren tot de voornaamste knelpunten op een melkveebedrijf. Omdat meerdere factoren de klauwgezondheid beïnvloeden, is het behoud van een gezonde klauw niet eenvoudig. Veeveelt buigt zich in de serie klauwen over vijf onderwerpen: voeding, fokkerij, voetbaden, bekapping en huisvesting.

Circa vier op de vijf veehouders gebruikt een voetbad. Een prima manier om klauwen preventief in goede conditie te houden.

Specialisten denken verschillend over het nut om voetbaden curatief in te zetten. Automatische voetbaden zijn nog prijzig.

Voetbaden worden te veel en te slecht toegepast', stelt Piet Kloosterman, instructeur-klauwverzorgers bij Ptc+ in Oenkerk. Op de eerste plaats is het van belang om voetbaden preventief en niet curatief in te zetten, zo vindt hij. 'Ik schat in dat de helft van de veehouders met een voetbad er verkeerd mee omgaat. Een voetbad is geen behandeling, behandelen doe je met medicijnen zoals een hoefgel. Bovendien mag het geen besmettingsbak worden, ga uit van maximaal 150 tot 180 doorwadingen. In de praktijk blijft een bak te lang liggen.'

Baden na het melken

Het ideale voetbad is minimaal drie meter lang, vijftien centimeter diep met een vloeistofniveau van twaalf centimeter en ligt bij de uitgang van de melkstal. Een koe mag niet de mogelijkheid hebben het bad te ontwijken, een breedte van tachtig centimeter is vrij gangbaar. De bodem is egaal, maar heeft wel voldoende grip. Een bak met ribbels op de bodem is ongewenst. 'Die slijt de klauwen van onderen uit elkaar, waardoor de tussenklauwspleet van boven juist nauwer wordt en het vloeistofmiddel moeilijk contact maakt met de huid.'

Volgens Kloosterman is de uitgang van de

melkstal de ideale positie, omdat koeien er dan gegarandeerd doorheen lopen. Een verplaatsbare bak heeft volgens hem de voorkeur, omdat die ook is in te zetten bij droge koeien of pinken. De beste intensiteit om het voetbad in te zetten is volgens Kloosterman afhankelijk van de mate waarin klauwaandoeningen, met name mortellaro, zich voordoen. 'Bij veertig procent mortellaro of meer is het beter om eerst individuele koeien te behandelen en ze daarna wekelijks twee aansluitende melkmalen door een voetbad te laten gaan. Bij minder dan veertig procent mortellaro volstaat het om de koeien eens per twee weken twee tot vier melkmalen achter elkaar te baden.'

Volgens Kloosterman gooien veehouders die kampen met de klauwgezondheid van hun koeien te vaak gemakshalve een voetbad in de stal. 'Het is beter om eerst de hygiëne aan te pakken en daarmee de infectiedruk te verlagen. Een voetbad is geen vervanging voor hygiëne.'

Citroenzuur tegen stinkpoot

Leo van Looveren deelt die opvatting niet. De klauwverzorgers uit Rijkvovorsel stelt

Uitgang van melkstal ideale positie voor voetbad

dat een gezonde klauw de hele dag in de mest kan staan zonder ziek te worden. 'Met een mestschuif kun je geen klauwen genezen en een voetbad is goedkoper dan een mestschuif. Het is zaak om de geïnfecteerde huid met een voetbad te genezen, de bacterie is niet uit de stal te krijgen.' Van Looveren ziet in zijn werk een ondermaatse aanpak van gewone stinkpoot. 'De moeilijkheid bij die ziekte is dat koeien niet mank lopen, waardoor te laat wordt ingegrepen. Wel verandert de stand van de klauwen; vanwege een geïrriteerde tussenklauwhuid loopt de koe hakkelig en verhoogt daarmee de druk op de buitenklauwen. Door de afwijkende stand ontwikkelen zich andere aandoe-

ningen, zoals zoolzweren en wittelijnde-fecten.'

Het probleem is dat het meest toegepaste middel formaline gewone stinkpoot niet geneest, stelt Van Looveren. 'Sinds acht maanden experimenteren wij met citroenzuur, dat geneest gewone stinkpoot wel. Het middel is veiliger, irriteert minder en is bij de juiste dosering niet duurder dan formaline. Eén procent per honderd liter, eens per week, is voldoende', zegt Van Looveren. Nadeel van citroenzuur is dat het mortellaro minder goed aanpakt.

Kloosterman wijst erop dat het twee aparte ziekten zijn. 'Wij zien ook poten waarop wel mortellaro, maar geen gewone

Fons Mertens: 'Frequentie belangrijker dan middel'

'Enkele jaren terug hadden mijn koeien nogal last van mortellaro en gewone stinkpoot. In eerste instantie heb ik dat met formaline bestreden, maar omdat het nogal irriteert en naar het schijnt ook kankerverwekkend is, ben ik overgestapt op citroenzuur', vertelt Fons Mertens uit het Antwerpse Minderhout.

De veehouder vindt de frequentie van het voetbad belangrijker dan het ingezette middel. 'Op dit moment laat ik koeien eens per veertien dagen door het voetbad gaan, maar als mortellaro en gewone stinkpoot heftig aanwezig zijn, kan ik me voorstellen dat je ervoor kiest dat elke week te doen. Bij ons duurt de behandeling rap een uur, we laten de 65 koeien vijf rondjes achter elkaar door het voetbad stappen. Dat verhoogt de kans op effect. Het voetbad is vier meter lang en bevat een oplossing van twee à drie procent citroenzuur en kopersulfaat.'

stinkpoot voorkomt. Er zit nog een gat wat betreft de kennis waar mortellaro precies vandaan komt.' Het beste middel is volgens Kloosterman nog altijd formaline, hoewel dat op termijn – wanneer is nog onbekend – niet meer is toegestaan. 'Wij gebruiken formaline in een concentratie van vier à vijf procent.'

Automatisch bad

Van Looveren deelt Kloosterman's opvatting dat voetbaden in de praktijk beter zijn toe te passen. 'Een door ons met succes toegepaste methode is koeien vijf keer rond te laten gaan door een voetbad. Dat verhoogt de tijd dat het middel contact heeft met de tussenklauwhuid.' Andere mogelijkheden, zoals automatische voetbaden of koeien groepsgewijs twintig à dertig minuten in een bak laten staan, zijn ook geschikt, stelt Kloosterman, die de hoge aanschafprijs wel een sta-in-de-

weg noemt voor brede toepassing. Vink Elst BV vermarkt een doorloopbehandelgoot van 4675 euro (exclusief btw) die klauwen ontsmet door vloeistof krachtig tegen de klauwen te spuiten. Het systeem reinigt zichzelf automatisch.

Zowel Van Looveren als Kloosterman schatten dat circa tachtig procent van de veehouders voetbaden inzet. Hoe wenselijk of onwenselijk is een voetbad? Kloosterman: 'Op bedrijven waar het curatief wordt ingezet, is het een ongewenst lapmiddel. Ik acht een goede hygiëne belangrijker en zie voetbaden als preventieve ondersteuning. Scenario's zonder voetbad kan ik me ook voorstellen, maar dan is alerte aanpak van risicogroepen noodzakelijk. Bijvoorbeeld door pasgekalfde vaarzen standaard in de klauwverzorgingsbox te controleren.'

Tijmen van Zessen

Instructeur-klauwverzorgers Piet Kloosterman: 'Een voetbad is geen vervanging voor hygiëne'

Voetbad vaak fo utief toegepast